

KAKO UREDIMO ODDELEK ZA OTROKE

MISA SEPE

Mladi bralec potrebuje v knjižnici posebno skrb. Za otroka, pri katerem se šele oblikuje okus in pogled na svet, je knjiga neprimerno bolj pomembna kot za odraslega človeka, ki je že izoblikovana osebnost. Otroku dobra knjiga več koristi in slaba mnogo bolj škodi kot odraslemu, zato mora biti knjižničar v mladinski knjižnici hkrati tudi pedagog, ki se svojim bralcem zares posveti. V knjižnici ali oddelku, ki je namenjen samo otrokom, lahko uporabljamo poleg izposojanja knjig še druge oblike dela: razne bralne večere, kino predstave, pripovedovanje pravljic in podobno. Prav tako imajo mladinske knjižnice veliko več možnosti, da posredujejo otrokom zares samo take knjige, ki so zanje primerne, kot pa knjižnice, kjer so bralci hkrati otroci in odrasli. Zaradi teh in drugih prednosti si pri nas že dalj časa prizadevamo, da bi v vsakem večjem kraju ustanovili pionirsko knjižnico ali pa vsaj mladinski oddelk pri ljudski knjižnici, če za samostojno ustanovo ni potrebnih pogojev.

Kako je s pionirskimi knjižnicami v Sloveniji? Pionirska knjižnica v Ljubljani se je v teku let razvila v nekakšen center za estetsko vzgojo otrok. Poleg same knjižnice so zrastle še razni tečaji: za likovno vzgojo, za izrazni ples, jezikovni tečaji, dramski tečaji, filmski in pevski tečaji. Oddelki se razvijajo samostojno, vsak v skladu s svojo stroko, vendar bi bilo napačno misliti, da je zato celotna ustanova neenotna, nekakšen neorganski konglomerat vseh mogočih oddelkov. Cilj in glavne smernice dela so v vseh oddelkih iste. Ustanova si prizadeva, da bi otroke estetsko vzgojila, se pravi, da bi jih naučila spoznavati in razumeti umetnost in pravilno uživati umetnine. Kot je razumljivo, da se v knjižnici ne vzgajajo pisatelji, pač pa bralci, prav tako vzgaja n. pr. likovni oddelk obiskovalce likovnih razstav itd. Seveda pridobe otroci v takšni ustanovi tudi mnogo koristnega znanja, razširijo si obzorje, skratka, imajo vse možnosti, da se razvijejo v harmonično izobražene člane naše družbe. Obisk v knjižnici je zelo velik in z vsakim letom narašča. (V letu 1958 si je 49.070 otrok izposodilo 97.183 knjig.)

Druge mladinske knjižnice imajo skromnejši obseg. Po nepopolnih podatkih, ki so nam na razpolago, obstajajo samostojne pionirske knjižnice v Mariboru, Kopru (v Pionirskem domu) in v Novi Gorici. Pionirska knjižnica v Novem mestu je v nastajanju. Razen tega pa si vse ljudske knjižnice prizadevajo, da bi

uvedle pionirske oddelke. Zaenkrat so nam znani pionirski oddelki pri ljudskih knjižnicah v Ptuj, Murski Soboti, Celju, na Jesenicah, v Kopru, Trbovljah in v Ljubljani v Šiški. V zvezi z nadaljnjim ustanavljanjem teh oddelkov naj služi nekaj napotkov in nasvetov za tiste knjižničarje, ki bi sicer radi uvedli pri svoji knjižnici mladinski oddelek, pa ne vedo, kako naj to store.

Glavno vodilo pri tem delu je, da se moramo ozirati na razmere. Pionirska knjižnica v Ljubljani je sicer lepa, vendar bi bilo napačno misliti, da ji morajo biti tudi knjižnice po podeželju na las podobne. Bolje je, da ustanovimo dober mladinski oddelek pri ljudski knjižnici, kot da bi ustanavljali samostojno pionirsko knjižnico tam, kjer ni zanjo dovolj materialnih sredstev in kjer ni na razpolago strokovnega kadra.

Za mladinski oddelek pri ljudski knjižnici je dobro, če moremo dobiti zanj poseben prostor. Tu bodo stale police z mladinskimi knjigami, tu bomo postavili še nekaj mizic, da bodo imeli otroci svojo čitalnico. Ves prostor bomo tako uredili, da bo prijeten, primeren za otroke in privlačen. Nikar ne pozabimo na vazo s cvetjem in na lepo sliko, ki bosta mnogo prispevali k celotnemu razpoloženju v knjižnici. Zelo dobro bi tudi bilo, če bi imeli za delo z otroki posebnega knjižničarja, ki se bo lahko mladim bralcem zares posvetil.

Vendar je mnogo ljudskih knjižnic, ki si takšnega oddelka še ne morejo privoščiti. Mnogokrat ima vsa knjižnica na razpolago en sam prostor in enega samega knjižničarja, morda celo samo amaterja, ki opravlja svoje delo v knjižnici poleg svojega rednega dela. Tudi v takih skromnih razmerah ne smemo obupati, z dobro voljo se da tudi tu nekaj doseči. Otroške knjige oddelimo od ostalih in jih postavimo na posebno polico. Da bodo lahko otroci svoje knjige sami izbirali, jih uredimo po strokah. Za mladinske knjižnice v Sloveniji priporočamo razdelitev, kot jo ima Pionirska knjižnica v Ljubljani. Po tej razdelitvi so knjige razdeljene takole:

L e p o s l o v j e :

1. Slikanice, stripi.
2. Pravljice, pripovedke, bajke, legende.
3. Živalske zgodbe in basni.
4. Uganke.
5. Družbeni in psihološki romani in povesti.
6. Zgodovinski, vojni in življenjepisni romani in povesti.

7. Pustolovski, fantastični romani in povesti.
8. Potopisi.
9. Humoristični in satirični spisi.
10. Dramska dela in scenariji.
11. Poezija.
12. Zbrani in izbrani spisi.
13. Revije in časopisi (vezani).

Poučne knjige:

14. Prirodoslovne vede.
15. Uporabne vede (tehnika, zdravstvo, industrija, obrt).
16. Zgodovina, zemljepis, etnografija.
17. Kulturna in literarna zgodovina, eseji, jezikoslovje, umetnost, arhitektura, glasba, fotografija.
18. Politika, pravo, gospodarstvo, družbene vede, filozofija, religija.
19. Igre in šport.
20. Priročniki (enciklopedije, leksikoni, slovarji, atlasi).

Te stroke lahko označimo z rimskimi številkami (I, II, III itd.), ali še bolje, z velikimi črkami abecede (A, B, C, Č itd.). Ni potrebno, da bi knjige za to ureditev na novo signirali, k stari signaturi pripišemo samo stroko in jih razvrstimo v okviru stroke po številkah, n. pr.:

I 1, I 5, I 6, I 7, I 14 itd.;

II 2, II 3, II 10, II 15 itd.;

III 4, III 8, III 9 itd.

En sam knjižničar ne bo mogel hkrati streči odraslim bralcem in otrokom, zato je najbolje, če določimo otrokom posebne ure. Te posebne ure za otroške obiskovalce bodo olajšale knjižničarju delo, otroci bodo deležni potrebne skrbi pri izbiri knjig, odrasli bralci pa bodo tako tudi bolj v miru izbirali svoje knjige.

Pionirska knjižnica v Ljubljani po svojih močeh pomaga ostalim knjižnicam v Sloveniji s strokovnimi nasveti. Vendar ta pomoč zaenkrat še ni sistematična in redna, odvisna je od slučajnih priložnosti (razni seminarji) in od pobude knjižnic in knjižničarjev, ki se na lastno iniciativo obračajo nanjo po pomoč in nasvete. Če bo uspelo izvesti zamisel o centru za izvenšolsko estetsko vzgojo otrok, ki jo je izdelala komisija za estetsko vzgojo pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije, bodo dobile vse mladinske knjižnice v Sloveniji enotno središče, ki bo usmerjalo njihovo delo in jim nudilo potrebno strokovno pomoč.